

1260-61 / 1844-45 TEMETTÜAT KAYITLARI IŞIĞINDA BALIŞEYH VE AHILI KÖYLERİNİN SOSYAL VE EKONOMİK GÖRÜNTÜSÜ*

*Rafet METİN***

ÖZET

Temettüat Defterleri XIX. yüzyıl Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihinin önemli kaynaklarından biridir. Kayıtlarda anılan dönemde bölgelerin mal-mülk, hayvan, arazi ve insanların şahsi mal varlıklarının kaydedilmesi ile sosyo-ekonomik hayat, nüfus ve tarımsal ekonomi ile ilgili bütün karakteristik özellikler ortaya konulmaktadır. Kayıtlarda ayrıca mükelleflerinin adları, lakapları, meslekleri hakkında da bilgi alabilmek mümkün olmaktadır. Bu çalışmada, H.1260-1261/M.1844-1845 yılında Ankara eyaletine tabi Dinek Keskini Kazasının Ahılı karyesi ile Kalecik (Kal'acık) Keskini Kazasının Balışeyh karyesinin 671 ve 755 numaralı temettuat defterinden faydalanılarak, anılan karyelerin sosyal ve ekonomik yapıları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Toplam 118 hanesi olan Ahılı karyesi ile 64 hanesi olan Balışeyh karyesinde ikamet eden insanların geçimlerini büyük ölçüde tarım ve hayvancılıktan sağladıkları anlaşılmaktadır. Anılan köylerden Ahılı'da tarımsal manada buğday, arpa, penbe (pamuk) üretimi yapılırken, Balışeyh'de buğday ve arpa tarımı yapılmaktadır. Hayvancılık alanında ise daha çok küçükbaş- büyükbaş hayvanlar ile yük ve binek hayvanları yetiştirilmektedir. Meslek dalı olarak her iki köyde de ziraat erbabının fazlalığı dikkat çekmektedir. Bunun yanında, imam, hizmetkâr ve çoban gibi meslek kollarında görev yapan kimselerinde olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Ayrıca bu çalışmada her iki köyde yaşayan vergi mükellefi hane reislerinin tarım, hayvancılık ve meslek gelirleri ile birlikte ödemiş oldukları vergi çeşitleri tespit edilerek vergi yükleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ankara Eyaleti, Konur Kazası, Temettüat Defteri, Mesleki Yapılanma, Gelir

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD, El-mek: rafet_metin71@hotmail.com

**SOCIAL AND ECONOMIC VIEW OF BALIŞEYH AND AHILI
VILLAGE IN THE LIGHT OF 1260-61 / 1844-45 TEMETTUAT
REGISTRATIONS**

ABSTRACT

One of the Ottoman social and economic history's important source is Temettuat Registrations. Social-economic life, population and all characteristic features related agricultural economics is revealed via registering property, animal, land and personal wealth in Temettuat Registrations. It is also possible in the registrations to get information about tax payers' names, nicknames and jobs. Benefiting basically 671 and 755 Temettuat Registrations of H.1260-1261/M.1844-1845 year Ankara state, Dinek Keskini district, Ahılı village's and Kalecik Keskini district, Balışeyh village's, it is aimed to reveal related village's social and economic structures. It is understood that people who reside in Ahılı village and Balışeyh village which have 118 and 64 households widely live off via agriculture and stockbreeding. While it is done agriculture of wheat, barley, cotton in Ahılı village, wheat and barley agriculture is done in Balışeyh. In terms of stockbreeding, mainly small cattles, cattles, draught animals and mounts are raised. It is remarked that there are lots of agriculturalists in both villages. In addition to this, it is understood from registrations that there are lots of employee like imam, manservant, shepherd. Besides in this study, it is tried to reveal of tax payers' agriculture, stockbreeding and occupation incomes and tax burden by determining type of taxes who live in both village.

STRUCTURED ABSTRACT

It is possible that we can reach the earliest knowledges about Balışeyh and Ahılı villages towards the end of 16th century. In 1578-1579, It is understood from registrations that Balışeyh and İlhan villages have 732 persons. In 1844-1845, this situation is 64 houses and 320 persons. The earliest knowledges related Ahılı Village's population dates back to 1584. In 1584, it is known that Ahılı community resided to Dinek district. In addition to this, Ahılı village has 118 houses and 590 persons between 1844 and 1845. In 2007, according to address-based population registration system, taking into consideration that becoming municipality both of villages, it is understood that Balışeyh center population is 2480, Ahılı center population is 1581.

When we examine the Balışeyh and Ahılı's economic and social structures, means of living both of villages' are dependent upon agriculture and animal husbandry. Planted agriculture areas compose most important section of agricultural production. In terms of planted agriculture areas, especially wheat and barley are produced in Balışeyh. Differently from Balışeyh, along with wheat and barley, cotton is also produced in Ahılı. While 13,560 piastres are earned income from 600 decare cultivable land in Balışeyh village, 40,525 piastres are earned income from 35,430 decare cultivable land in Ahılı village. In terms of animal husbandry, it is seen that both of villages feed small cattles,

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

doi

bovine animals, draught and mount animals for daily needs. Balışeyh has 740 number of small cattles which are sheeps (269 number, %36,5) and goat (146 number, %19,7). Small cattles comprise of a great majority of animal existence (997 number) in Ahılı. These range like that 666 number small cattles (%66,8), 265 number bovine animals (%26,5), 66 number draught and mount animals (%6,6). Between 1844 and 1845 years, when we examine tax of öşür and aded-i ağnam, these quantities are 1843,5 piastres in Balışeyh and 5,148 piastres in Ahılı.

When we use liva as measure, 10,124 piastres were received from Balışeyh village and 15,175 piastres from Ahılı as tax. When person names are examined, Arabic based names which are related with Prophet and ehl-i beyt attracted attention. Mehmed name is placed on the top in Balışeyh. Mehmet name represents the % 16.25 of the total names. Second place is the name of Ali with %11,25. Third place is the name of Hasan with %7,5. Using frequently of name of Mehmed (mainly Muhammed) can be evaluated as manifestation of the love and respect of Anotolian people to Prophet. In addition to these names, Şahin, Cafer, Veliyüddin also rarely use as person name in this region. Frequency of using people names in Ahılı shows similar features with Balışeyh village. Mehmed name is placed on the top in Ahılı. Mehmet name constitutes 10.5 % of the total names. Osman name is in second place with %9,9, Ömer is in third place with %8,1. Except for these names, Arslan, Yılmaz, Kenan and Bektaş rarely occur as the other names in Ahılı.

As a result, when economic and social structure is considered of both of villages between 1844-1845 years, it is understood that Ahılı village which has 118 houses is in better position than Balışeyh village which has 64 houses. Benefiting basically 671 and 755 Temettuat Registrations of H.1260-1261/M.1844-1845 year Ankara state, Dinek Keskini district, Ahılı village's and Kalecik Keskini district, Balışeyh village's, it is aimed to reveal related village's social and economic structures. Thus, it is also aimed that contribute to studies of future.

Key Words: Ankara State, Konur District, Temettuat Registration, Professional Structuring, Income.

1. Giriş

Temettü' kâr etmek anlamına gelen Arapça bir kelimedir. Temettuat ise; kârlar, kazançlar anlamına gelmektedir (Devellioğlu, 1996: 1073). Tanzimat'a kadar değişik adlarla halktan alınan vergilerin yerine getirilen Temettû vergisinin kaydedildiği defterlere, "Temettuat Defterleri" adı verilmiştir. Bu defterler 19. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu iktisadi, sosyal ve ticari hayatı ortaya koymaktadır (Kütükoğlu, 1995: 395). Temettuat defterleri genel itibarıyla bir bölgenin demografik yapısı, hane reisinin menkul ve gayr-i menkul kaynakları, yıllık kazancı, işletmelerin büyüklüğü, iş gücü ve ayrıntılı vergi yükü, kişilerin mesleği, yetiştirilen ziraî ürün ve hayvanlar ile ticarî ve sınaî müesseseler hakkında bilgiler sunmaktadır (Gül, 2009: 81). Ayrıca anılan defterlerden Osmanlı ülkesinde yaşayan nüfusun yerleşim düzeni, ziraî üretim durumunu, hanelerin servet ve gelirleri ile vergilendirme konularında çok zengin bilgiler elde etmek mümkün olmaktadır (Güran, 2000: 79). Kısaca bu defterlerden bir bölgenin Demografik etnik yapısı, fert düzeyinde menkul ve gayr-i menkul kaynaklar, ferdin yıllık kazancı, işletmelerin büyüklüğü, toplam ve ayrıntılı vergi yükünü, işgücünü, kişilerin mesleği, yetiştirilen ziraî ürün ve

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

hayvanlar, ticari ve sınai müesseseler hakkında önemli veriler elde edilmektedir (Özer, 2000: 596). Çalışmamızın ana kaynağını teşkil eden Temettuat Defterlerinden BOA, ML VRD.TMT. 755 ile BOA, ML VRD.TMT.671 numaralarda kayıtlı “Kal’acık Keskini Kazasına tabi Balıseyh karyesi ile “Dinek Keskini Kazasına tabi Ahılı karyelerinin sosyal ve ekonomik yapısı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışmada anılan köylerin nüfusu ile birlikte köylerde kullanılan isimler, lakaplar, meslekî yapılanma, kazada yaşayan hane reislerinin tarım, hayvancılık ve meslek gelirleri ile birlikte ödemiş oldukları vergi çeşitleri tespit edilerek vergi yükleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öncelikle köylerin bağlı bulunduğu Kal’acık keskini ve Dinek keskini kazalarının Kırıkkale il bölgesinde ne anlama geldiği konusunda izahat yapmak yerinde olacaktır.

XVI. yüzyılda bölgenin Osmanlı idari teşkilatındaki yeri fazla bir değişiklik göstermeden günümüze kadar gelmiştir. Anılan tarihte Bahşılı ve Karakeçili ilçeleri topraklarının tamamı ile Yahşihan ilçesinin batısının, yani Kızılırmak'ın Ankara yakasındaki topraklarının, Ankara Sancağı merkez kazasına bağlı olduğunu görürüz (Kankal, 1998: 235). Hasandede, Yahşihan, Kırıkkale merkez, Balıseyh merkez ve ilçenin batı kısımları, Koçubaba, Sulakyurt merkez ve ilçenin batı kısımları "Kalecik Keskini Kazası" adıyla Çankırı Sancağı'na bağlıdır (Kankal, 1998: 236). Delice ırmağının doğu kısımları "Deliceözü Nahiyesi" adıyla Bozok Sancağı'na, Balıseyh ilçesinin ve Sulakyurt ilçesinin doğu kısımları ile Delice ilçesinin tamamı, Büyükafşar, Büyükyazlı, Çerikli, Aşağı Mahmutlar, Keskin merkezinin kuzey ve doğusunda kalan kısımları "Keskin Nahiyesi" adıyla KırşehirSancağı'na, Ahili, Köprüköy, Çelebi ve muhtemelen Keskin merkez olmak üzere Ankara-Kayseri karayolunun güneyinde kalan kısımlar Kızılırmak'a kadar "Dinek Nahiyesi" adıyla KırşehirSancağı'na bağlıdır (Kankal, 1998: 236-237). Daha sonraki yıllarda bir takım idari değişiklikler vukubulmuştur, ancak genel olarak XVI. yüzyıldaki bu teşkilatlanma yürürlükte kalmıştır.

Bugün Kırıkkale iline bağlı olan köylerin büyük bir kısmının isimlerini aynı şekilde XVI. Yüzyıl kayıtlarında da bulmak mümkündür. İncelediğimiz köylerden Balıseyh köyü XVI.Yüzyılda Balıseyh nd. İlhan olarak geçmektedir (Kankal, 2009: 66).Anılan dönemde Kal’acık Kazasına bağlı olan Balıseyh nd. İlhan köyü Candaroğlu Kasım Bey Zaviyesine vakıf olup,1579 tarihi itibarıyla Balıseyh, Karamancık, Dedeli, ve Küçük Balıseyh adlarında dört mahalleye taksim olunmuştur (Kankal, 2009: 67). 1844-1845 yıllarında ise Balıseyh, Kal’acık Keskini Kazasına tabi 64 haneli bir köy olarak karşımıza çıkmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: .3).

2.Balıseyh Karyesi

2.1.Nüfus

Balıseyh Karyesinin nüfusu ile ilgili en eski bilgi 1578-1579 tarihine ait bilgidir.Anılan tarihte Balıseyh nd. İlhan karyesinin 128 hane ve 90 mücerred ve 2 muaf zümresi ile *hane x 5+mücerred*¹(Barkan, 1953: 12) formülü ile toplam 732 kişilik bir nüfusu söz konusudur (Kankal, age: 1998: .97). 755 numaralı temettuat defterinden tespit ettiğimiz kadarı ile Balıseyh karyesinin 64 haneye tekâbül eden 320 neferlik nüfus yapısı söz konusudur.

Tablo 1: Balıseyh Karyesinde 1578-1845 Yıllarındaki Tahmini Nüfus

Yıllar	Tahmini nüfus
1578	732 nefer
1845	320 nefer

¹ Bu hesaplama Ö.LütfiBarkan’ın genel nüfusu bulmak için en çok kullanılan yöntem olan “hâne x 5” formülünden yola çıkılarak yapılmıştır.

2.2.Şahıs Adları ve Kullanılan Lakaplar

755 numaralı temettuat defterinde hane reislerinin isimleri babalarının adları ve lakaplarıyla birlikte yazılmıştır.Bu nedenle köyde yaygın olarak kullanılan baba ve oğul isimlerini tespit etmek mümkün olmuştur.

Tablo 2: Balıseyh Karyesinde Kullanılan Şahıs İsimleri

İsim	Sayı	%
Mehmed	13	16.25
Ali	9	11.25
Hasan	6	7.5
Yusuf	5	6.25
Veli	5	6.25
Osman	3	3.75
Ahmed	3	3.75
Mustafa	3	3.75
İbrahim	3	3.75
Mahmud	3	3.75
Ömer	3	3.75
Hüseyin	2	2.5
Receb	2	2.5
Davud	2	2.5
Hacı	2	2.5
Süleyman	2	2.5
Abdullah	2	2.5
Halil	2	2.5
Yakub	1	1.25
Adem	1	1.25
İsa	1	1.25
Veliyüddin	1	1.25
Abidin	1	1.25
Himmat	1	1.25
Kasım	1	1.25
Bayram	1	1.25
Şid	1	1.25
Derviş	1	1.25
Musa	1	1.25
Abbas	1	1.25
Şahin	1	1.25
Memik	1	1.25
Cafer	1	1.25
Hızır	1	1.25
Toplam	86	100

Tablo 2’de yer alan verilerden anlaşıldığı üzere Balıseyh karyesindeki vergi nüfusunun tamamına yakını erkektir. Tabloda zikredilmeyen ebeveyn ismi arasında Narin oğlu Mehmed adında birisinin emlak, arazi ve temettuatına ilişkin bir kayıt yer almaktadır (BOA, ML.VRD.TMT, 755: 9).

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

doi

İsimleri incelediğimizde Peygamber ve onun ehl-i beyti başta olmak üzere daha çok Arapça kökenli isimlerin olduğu görülmektedir. Birinci sırada Mehmed ismi gelmektedir. Mehmed ismi toplam isimlerin % 16.25'ini teşkil etmektedir. İkinci sırayı %11.25 ile Ali ismi almaktadır. Hasan ismi ise % 7.5 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Asıl olarak Muhammed olan Mehmed isminin sıkça kullanılması, Anadolu insanının Peygamber'e olan sevgi ve saygısının bir tezâhürü şeklinde değerlendirilebilir. Tabloda zikredilen isimler arasında Şahin, Cafer, Veliyüddin isimleri o dönemde yörede kullanılan ender isimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3. Balıseyh Karyesinde Kullanılan Lakaplar

Balıseyh'te hane reislerinin toplumda tanınmasını sağlayan aile ve sülale adlarının bazıları dinî özellik taşımaktadır. Molla, Efendi, Hatip, Şih gibi unvanların yanında Tablo-3'te yer alan deli, kör, kel, köse gibi sıfatlarla birlikte kullanılan lakaplar ise muhtemelen ailelerin geçmişten beri kullandıkları lakaplar olarak görülmektedir.

Tablo 3: Balıseyh Karyesinde Kullanılan Lakaplar

Hatip oğlu Ömer	Köse oğlu Veli	Çubuk Hasan oğlu Hasan
Molla Hızır	Deli Abdullah	Toykar oğlu Yetim Yusuf
Ahmed Şih	Topal Cafer	Şamlı oğlu İbrahim
Çerkez oğlu Yusuf	Kel Veli oğlu Osman	Kız Mustafa oğlu Yusuf
Yumurtacı oğlu Mehmed	Kör Ömer oğlu Kel Veli	Sarının oğlu Mehmed
Abdal oğlu Mustafa	Şarklı oğlu Molla Halil	Küçük Mehmed oğlu Mehmed
Kabaklı oğlu Ali	Boyacı oğlu Ali	Memik oğlu Süleyman
Develi oğlu Mehmed	Portakal oğlu Ahmed	Ala Bayram oğlu Veli

2.4. Balıseyh Karyesinde Mesleki Yapılanma

Anılan tarihte Balıseyh karyesinde yaşayan insanların 26'sı ziraat erbabındandır. Geriye kalan 38 haneden 3 tanesi tekye-nişin (BOA, ML VRD.TMT, 755: 5-7)² 4 tanesi hizmetkâr³, 3 tanesi çoban⁴ 1 tanesi imam,⁵ 1'i hatip⁶ hatiplikle işgal eden kimsenin o dönemde hububat üretiminden sonra önemli bir sektör olan dokumacılık sektörünün bir parçası durumundaki çulha esnafından olduğu belirtilmiştir. Belgelerden köy muhtarı olarak kaydedilen kimsenin Kabaklı oğlu Ali olduğu ve 1080 kuruşluk temettüata sahip bulunduğu anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755:3). Geriye kalan 25'inin ya ziraat yapacağı tarlası yok denecek kadar az ya da vefat ve göçten dolayı hanesini terk ettiği anlaşılmaktadır. Bu durumda olan kimselere misal vermek gerekirse; köyün 61 numaralı hanesinde kayıtlı bulunan Deli Abdullah hakkında belgede “*İş bu merkum bir taraftan gün be gün aciz kalarak ve dahi pir ve bi kes olduğundan Kirşehir Keskin Kazasına tabi Ulak nam karyede ticaret eyleyerek 1256 senesine mahsus vergi-yi mahsusa bakaya olmuştur. İş bu merkum halihazırda emlak, arazi vesairesi olmadığından başka hizmetkârlığa dahi kudreti olmayub şunun bunun ianesiyle geçindiği*” (BOA, ML VRD.TMT,755: 31) kaydı düşülmüştür. Köyün 64 numaralı hanesinde kayıtlı olan Develi oğlu Yusuf hakkında da şu

² BOA, ML VRD.TMT, 755.s.4. Belgede Ahmed Şih'in “bâ berat-ı padişahi” ile “tekye nişin” olarak görevlendirildiği bilgisi verilmiştir. Ayrıca değirmen hissesi olarak 3 sehmden bir sehmi (32 kuruş) tekye nişin hissesi olarak kendisine verilmiştir. Ayrıca karyenin 5 numarasında kayıtlı Ömer Şih oğlu Ali ve 10 numarasında kayıtlı Hacı oğlu Şih Veliyüddin'in berat-ı padişahi ile tekye nişin olarak görevlendirildiği belirtilmiştir.

³ BOA, ML VRD.TMT,755.s.9,12,14,20,Belgede, Küçük Mahmud oğlu Abdullah,Hacı Kasım oğlu Şid,Boyacı oğlu Ali, Sarının oğlu Mehmed hizmetkâr olarak geçimini sağlamakta olduğu kaydedilmiştir.

⁴ BOA, ML VRD.TMT,755.s.13,16,32.Ala Bayram oğlu Veli, kel Veli oğlu Osman, Türkmen Yusuf köyde çobanlıkla işgal eden kimseler olarak kaydedilmiştir.

⁵ BOA, ML VRD.TMT,755.s.29.Belgede Musa Efendi damadı Ali Efendi'nin köy imamı olarak kaydedildiği anlaşılmaktadır.

⁶ BOA, ML VRD.TMT,755.s.7.Belgede Hatip oğlu Ömer Hatibin “berât-ı pâdişahi ile Hatiplik vazifesine tayin edildiği kaydedilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 13 Fall 2015

şekilde kayıt düşülmüştür. "Merkum 1258 senesinden beri Kırşehir Keskin kazasına tabi Tatlıcak nam karyeye hanesiyle birlikte nakleyeyüb vergi-yimahsusası bakayaya kalmıştır (BOA, ML VRD.TMT,755: 34).Köyün 22 numaralı hanesinde ikamet eden Cam Ali oğlu Ali hakkında da şöyle bir kayıt düşülmüştür."İş bu merkum karye-i mezkurdan firar ederek Yörük kabilesinden Ezedin karyesinde tavattunen hanesiyle iskan eyleyüb vergi-yimahsusası bakayaya kalmıştır."(BOA, ML VRD.TMT,755: 14).Köyün 15 numaralı hanesinde kayıtlı bulunanNacaklı Osman oğluHüseyin hakkında ise "1260'da fevt olub, bağından başka bir emlakı olmadığından bir oğlu kalmış ise de merkum dahi Yörük kabilesinden Ezedin nam mahalde validesi yanında ikamet etmektedir." kaydı düşülmüştür (BOA, ML VRD.TMT,755: 15).

2.5. Hayvancılık ve Hayvan Dağılımı

Belgelerden anlaşıldığına göre 1845-1846 yıllarında Balıseyh karyesinde yaşayan haneler geçimlerini tarım ve hayvancılıktan sağlamakta idiler. Genel olarak süt ve süt ürünleri ihtiyaçlarını karşılamak için inek ve koyun, binek hayvanı ihtiyaçlarını karşılamak için merkep, çift sürmede faydalanabilmek için öküz kullandıkları anlaşılmaktadır. Balıseyh'te toplam 997 olan hayvan varlığının büyük çoğunluğunu küçükbaş hayvanlar oluşturmaktadır.% 66.8'i küçükbaş (666 adet), % 29.'üküçükbaş (39 adet) ve %25'i yük ve binek (34 adet) hayvanı olarak sıralanmaktadır. Büyükbaş hayvan çeşidinde, karasığır öküzü, sağman inek ve camus ön planda yer alırken küçükbaş hayvan çeşidinde ise, koyun, keçi ve kuzu tercih edilmektedir. Binek ve yük hayvanı olarak ise merkep başta olmak üzere, kısırak beslenmektedir.

Tablo 4:Balıseyh Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Hayvan Çeşitleri

Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Toplam Hane Başına Düşen Baş
Büyükbaş	60	24	2.5
Küçükbaş	39	2	19.5
Yük-Binek Hayvanı	34	33	1.03
Toplam Sayı	133	59	2.2

Tablo 5:Balıseyh Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Büyükbaş Hayvan Çeşitleri

Büyükbaş Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Karasığır öküzü	34	22	1.5
Sağmal inek	10	7	1.4
Camus	9	7	1.2
Malak	2	2	1
Düve	5	5	1
Toplam	60	43	

Büyükbaş hayvan söz konusu olduğunda köylerde çift sürme işinde ilk olarak akla at ve katır gücü gelmektedir. Ancak Balıseyh' de öküzün ilk planda tercih edildiği görülmektedir. Bu durumun nedeni öküzün beslenme giderinin at ve katıra nazaran daha az olması ile izah edilebilir. Bir atı veya katırı bütün bir yıl boyunca arpa, yulaf, ot, kepek ve samanla beslemek gerekirken öküz yedi ay süre ile burçak ve samanla beslenebilmekte ve yılın geri kalan aylarında otlamak üzere çayrlara salıverilmektedir. Bu arada demetlerin tarladan harmana ve ürünün harmandan ambara taşınmasında at ve eşek gibi yük hayvanlarından da yararlanılmakla birlikte, daha çok bir çift öküzün çektiği iki tekerlekli kağnılar kullanılabilir (Bozkurt, 2011: 144). Belgelerden anlaşıldığı üzere anılan dönemde özellikle karasığır öküzü köy ahalsinin tarım yaparken kullandığı vazgeçilmez iş gücü kaynaklarından biri durumundadır. Köyde toplam 64 haneden 22 hanede karasığır öküzüne tesadüf edilmektedir. Öküz sahibi olmayan hanelerin ya ziraat yapacakları

Turkish Studies

toprakları yok yada hastalıktan dolayı tarımsal faaliyetleri gerçekleştirememişlerdir. Köyün 59 numaralı hanesinde kayıtlı olan Süvari Mehmed hakkında belgede “Sakin olduğu hanesinden gayrı emlak ve sairesiolmayub, âmâ olarak kura be kura haku’llah ile kalub şunun bunun ianesi ile geçinmekte olduğu” Ayrıca pîr ve âmâ olduğu için ticaretten hâli olduğu da ayrıca kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,755: 59).

Köyün 35 numaralı hanesinde kayıtlı olan Sarının oğlu Abidin hakkında ” Âmâ olarak ticaretten hâli olduğu” kaydı düşülmüştür (BOA, ML VRD.TMT,755: 20). Köyün 21 numaralı hanesinde kayıtlı bulunan Ala Bayramoğlu Veli’nin çobanlıkla iştiğal ettiği on dönüm tarlası olmasına rağmen gerekli alet ve edevatı olmadığı için boz kaldığı kaydı düşülmüştür (BOA, ML VRD.TMT,755: 13).

Köyde 10 baş sağmal inek ve 9 baş camus 7’şer ailenin elinde bulunmaktadır. Köyün süt ve süt ürünleri ihtiyacının sağlanmasında bu ailelerin önemli rol oynadığı düşünülebilir. Bu hayvanlara sahip olan kimselerin gelir düzeyi dikkate alındığında genel ortalamanın üzerinde oldukları dikkat çekmektedir. Köyün 2 numaralı hanesinde kaydedilmiş olan Muhtar Kabaklıoğlu Ali’nin toplam 1080 kuruş olan temettuatında büyükbaş hayvanlar içerisinde camus, karasığır öküzü ve binek hayvanları bulunmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 3). 3 numaralı Aşır oğlu İsmail’in 738 kuruşluk temettuatı içerisinde sağmal camusun yanında binek hayvanları da mevcuttur (BOA, ML VRD.TMT,755: 4).

Yük ve Binek Hayvanlarına gelince; Balışeyh’te 1845 yılında toplam 34 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Bunlardan 31 tanesi döllu merkep, 3 tanesi ise döllu kısrak, olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6:Balışeyh Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Yük ve Binek Hayvanı Çeşitleri

Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Döllu merkep	31	26	1.19
Döllu kısrak	3	3	1
Toplam	34	29	1.17

Yük ve binek hayvanına sahip olan hanelerin köyün geneline bakıldığında maddi durumlarının iyi olduğu anlaşılmaktadır. Belgelerden köyün 49 numaralı hanesinde kayıtlı Şahin oğlu Mehmed’indöllu kısrak ve Döllu merkepintamamına sahip olduğu anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 27) 64 hane olan Balışeyh’te toplam 34 adet yük-binek hayvanı bulunurken, daha önce Konur ile ilgili yaptığımız bir çalışmada toplam 34 haneye karşılık 55 adet yük-binek hayvanının bulunduğu 3 adedinin ise deve olduğu anlaşılmaktadır (Metin, 2013: 43).

Küçükbaş hayvanlar bakımından oldukça fakir konumda olan Balışeyh’te toplam 39 adet olan küçükbaş hayvanların tamamı iki hanede bulunmaktadır. Köyün 37 numaralı hanesinde ikamet eden Kız Mustafa oğlu Yakub’un 10 adet kıl keçisi ve 2 adet oğlağı bulunmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 21). Köyün 49 numaralı hanesinde bulunan Şahin oğlu Mehmed’in 8’i kıl keçisi,8’i oğlak, 4’ü koyun ve 7’si kuzu olmak üzere toplam 27 adet küçükbaş hayvanı bulunmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 27).

Tablo 7:Balışeyh Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Küçükbaş Hayvan Çeşitleri

Küçükbaş hayvan çeşidi	Sayı	Hane	Ortalama
Koyun	4	1	4
Kıl keçisi	18	2	9
Kuzu	7	1	7
Oğlak	10	2	5
Toplam	39	6	6.5

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 13 Fall 2015

2.6. Arazi Dağılımı ve Toprak Kullanımı

Balıışeyh’de hane reislerinin % 86,7’si (26) buğday ve arpa tarımı ile alakalı ziraî faaliyet içerisinde. Köyde ikamet eden hanelerden % 13,29’u bağcılık (41) ile işgal etmektedir. Köyde çeşitli sebeplerden dolayı 90 dönüm arazide tarım yapılamamaktadır. Köyün 21 numaralı hanesinde kayıtlı olan Ala Bayram oğlu Veli 10 dönüm arazisini “Kudreti olmadığından boz ve hâli(boş) bırakmıştır (BOA, ML VRD.TMT,755: 21). Köyün 62 hanesinde kayıtlı olan Abdullah şih (Şeyh) hakkında belgede “İş bu merkum karyenin mu’teberanındanolub, 1258 senesinde vefat idüb malı taksim olunarak güriye bir hissesi kalmamış olduğundan 1258’den beri bakayaya kalmıştır”. Abdullah Şih’in ölümünden sonra 50 dönümlük arazi parçası ekilip biçilmemeye başlanmıştır (BOA, ML VRD.TMT,755: 33).

Köyün 64 numaralı hanesinde kayıtlı olan Develi oğlu Yusuf 1258 yılında ailesi ile birlikte Kırşehir Keskin kazasına tabi Tatlıcak nam karyeye hanesiyle birlikte nakil eylediği için 30 dönüm tarlası boz kalmıştır (BOA, ML VRD.TMT,755: 34).

Tablo 8:Balıışeyh Karyesinde Ekili ve Dikili Tarım Alanlarının Dağılımı

Ekilebilir Arazi Türü	Miktar (Dönüm)	Hane	Ortalama	%
Tarla (buğday-arpa)	600	26	23,07	86,7
Bağ	92	41	2,24	13,29
Toplam	692	67		

2.7. Gelirler

2.7.1. Tarım Gelirleri (Hasılatı)

1844-1845 yılları arası Balıışeyh’te tarım topraklarına sahip 26 hane sahibinin hepsinin hasılat geliri vardır. Ekili (tarla) tarım alanları 600 dönüm olup 13,560 kuruş gelir elde edilmiştir. Toplam 92 dönüm bağdan 4197 kuruş gelir sağlanmıştır. Anılan tarihlerde Konur’da 983 dönüm olan ekilebilir tarladan (buğday-arpa) 6657 kuruş civarında bir gelir temin edilirken 88 dönüm bağdan 1781 kuruş gelir elde edilmiştir. Burada ilginç olan Konur’da buğday, arpa ve bağcılığın yanında Duhan (tütün) ve burçak tarımının da yapılabilir olmasıdır (Metin, 2013: 46) .

Tablo 9:Balıışeyh Karyesinde Ekili-Dikili Tarım Alanlarının Hasılatı

Ekilebilir Arazi Türü	Miktar (Kuruş)	Miktar (Dönüm)	Ortalama
Tarla (buğday-arpa)	13,560	600	22,6
Bağ	4,197	92	45,6
Toplam	17,757	692	68,2

Temettuat defterlerinde köylüden alınan hububat öşür verilerinden üretilen hububatların ne kadar olduğu tespit edilebilir. Öşür bölgelere göre değişmekle birlikte ortalama her ürün üzerinden %10 oranında alınmaktadır. Bu nedenle Tablo 11’de vergiye esas olan toplam kilenin 10 katı alınarak toplam hububat üretimi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 10:Balıışeyh Karyesinde Üretilen Toplam Hububat Miktarı

Ekilebilir Arazi Türü	Kile ⁷	Kile x 10	Kg
Hinta (Buğday)	70,5	705	18,087
Şair (Arpa)	52,5	520	11,570
Toplam	123	1225	29,657

⁷Bu çalışmada hesaplamalar yapılırken buğday 1 kile=25, 656 kg.; arpa için ise 1 kile=22,25kg. olarak alınmıştır.

2.7.2. Hayvancılık Hasılatı

Balışeyh'de tarımdan sonra ikinci sırada yer alan hayvancılık gelirleri 604,5 kuruştur. Hayvancılık hasılatı büyükbaş, küçükbaş ve yük-binek olarak üç grupta incelenebilir.

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde görüleceği üzere, hayvancılık hasılatında ilk sırayı yük-binek hayvanları almaktadır (308 kuruş). İkinci sırada büyükbaş hayvanlar (260 kuruş) ve üçüncü olarak küçükbaş hayvanlar gelmektedir (36,5 kuruş). Bu sıralamada dikkat çeken husus yük- binek hayvanlarının hem hane olarak hem de toplam hasılat bakımından büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarından fazla olmasıdır. Merkeb ve kısrağın toplam sayısı 34 iken sağman inek ve camusun toplam 19 adet olduğu anlaşılmaktadır. Bir merkeb ile bir sağman ineğin neredeyse aynı fiyat olması köyde yük-binek hayvanlarının önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 11:Balışeyh Karyesinde hayvancılık hasılatı dağılımı

Hayvan çeşidi	Hasılat miktarı kuruş	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Yük-Binek Hayvanı	308	33	9,3
Büyükbaş	260	24	10,8
Küçükbaş	36,5	2	18,25
Toplam Sayı	604,5		

2.7.3. Meslek Hasılatı

Meslek gelirleri toplamda 1481 kuruştur. Bu toplama meslek olarak kaydedilen imam, çulhacı, hizmetkârlık, ve çobanlık gibi meslekler dahildir. Köyün büyük çoğunluğunu "erbâb-ı ziraat" olarak kaydedilmiştir. Bu grup dahil edilmemiştir. Köyün 1 ve 55 numaralı hanesinde kayıtlı olan Ali Efendi ve Musa Efendi damadı Ali Efendi köyde imamlık vazifesi ile vazifelendirilmiş olup ikisinin imamlıktan geliri 339 kuruştur (BOA, ML VRD.TMT,755: 3, 29). Köyde Yünden dokunan bir kumaş türü olan çulhanın(Özlük, 2011: 101) imalatında 9 numaralı hanede kayıtlı olan, Hatip oğlu Ömer'in berât-ı şerife ile hatiplik vazifesinin yanında çulhacılıkla da uğraşmakta olduğu ve 288 kuruşluk bir gelir elde ettiği kayıtlardan anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 7). Geçimini hizmetkârlıkla sağlayan köyün 14,19,24,35 ve 61 numaralı hanelerinde kayıtlı kimselerin toplam kazançları 602 kuruş civarındadır (BOA, ML VRD.TMT,755: .9, 12, 14, 20, 33). Köyün 21 ve 28 hane numarasında kayıtlı olan ve çobanlıkla geçimlerini sağlayan Ala Bayram oğlu Veli ve Kel Veli oğlu Osman'ın çobanlıktan elde ettikleri gelir toplam 252 kuruş civarındadır (BOA, ML VRD.TMT,755: 13,16).

7.1. Vergi-yi Mahsusa

1256/1840 yılından itibaren uygulanmaya başlayan ve bazı istisnalar haricinde ekonomik durumlarına göre herkesten alınan vergi-yi mahsusa Tanzimat idarecileri tarafından örfi vergiler yerine konulmuş olup, "An-cemaatin vergi", "Vergü-yi Mahsusa", "Vergü" ve "Komşuca alınan vergü" gibi adlar verilmiştir (Öztürk, 2000: 537). Bu verginin miktarı liva ölçeğinde belirlenirdi. Bu miktar livaya bağlı kazalar arasında paylaştırılırdı. Sonra kazanın müdür ve meclis azaları, nüfusun etnik özelliğine göre imam, papaz ve kocabaşı gibi kişilerin katıldığı toplantıda kasaba ve köylere düşen miktar tespit edilir en sonunda da köy ve mahalle düzeyinde kişilerin ödeme güçlerine göre paylaştırılırdı (Öztürk, 1996: 174-175).

Balışeyh'de tespit ettiğimize göre toplam vergi-yi mahsusa bedeli 10.124 kuruştur.⁸ Vergi-yi mahsusa olarak en düşük vergi 17 kuruş, en yüksek vergi ise 344 kuruştur. 59 numaralı hanede

⁸755 numaralı temettuat defterinin sonunda toplam olarak verilen vergi-yi mahsusa bedeli 10.318 kuruş olarak belirtilmiştir. Bizim tespitimizle arasında 194 kuruşluk bir fark söz konusudur. Bu meblağın sehven yazıldığı

kayıtlı bulunan Süvari Mehmed'in yaşlı ve âmâ olduğu ticaretten de hâli olması nedeniyle vergi-yi mahsusa bedeli olarak en düşük dilim olan 17 kuruşluk vergi bedeli takdir edildiği kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,755: 32). 2 numaralı hanede kayıtlı olan Muhtar-ı evvel Kabaklıoğlu Ali'ye ise vergi-yi mahsusa bedeli olarak 344 kuruş vergi takdir edilmiştir. Toplamda 1080 kuruşluk bir temettuat toplamı olan Kabaklıoğlu Ali'nin diğer hanelerden farklı olarak ekilebilir arazi ve hayvan çeşidi bakımından daha fazla mal varlığına sahip olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,755:3).

Tablo 12:Balıışeyh Karyesinde hane reislerinin verdiği toplam öşür ve aded-i ağnam vergisi

Ekili tarım öşrü ve aded-i ağnam vergisi	Miktar (Kuruş)	Hane	Ortalama	%
Hınta (buğday)	1008	28	36	54,6
Şair (arpa)	528	28	18,8	28,6
Bağ	299	31	9,6	16,2
Aded-i ağnam	8,5	3	2,8	0,46
Toplam	1843,5			100

Toplu olarak verdiğimiz vergi türlerinden ekili tarım üzerinden alınan öşür vergisi ile alâkalı olarak hınta (buğday) % 54,6 ile ilk sırada gelmektedir. Onu %28,6 ile şair (arpa),% 16,2 ile bağ,% izlemektedir. Ağnam vergisi ise % 0,46 olarak tespit edilmiştir. Bu verilerden anlaşıldığına göre Balıışeyh'de düşük vergi çeşidi ağnam olurken en yüksek vergi çeşidi ise hınta (buğday) olarak görülmektedir.

Tablo 13.Balıışeyh Karyesinde ikâmet eden kimselerin hane sırasına göre toplam temettuatları

Hane No	Kişi Adı	Temettuat Toplamı Kuruş
1	Ali Efendi (İmam)	320
2	Kabaklıoğlu Ali (Muhtar)	1080
3	Aşıroğlu İsmail (Ziraat)	738
4	Ahmed Şih (Tekke nişin)	300
5	Ömer Şih oğlu Ali (Tekke nişin)	200
6	Gök Himmetoğlu Ali (Ziraat)	781
7	Süleyman Şih Oğlu Mustafa	Oturduğu evinden başka her hangi bir emlak ve arazisinin olmadığı şunun bunun yardımı ile geçindiği kaydedilmiştir.
8	Abdaloğlu Mustafa (Ziraat)	800
9	Hatipoğlu Ömer (Hatip)	350
10	Hacı oğlu Şih Veliyüddin (Tekke nişin)	750
11	Receb oğlu Osman	Geçinmekten aciz olduğu Yörük kabilesinden Çatalı nam mahalde iskan eylediği kaydı düşülmüştür.
12	Küçük Mahmut oğlu Hasan Koca oğlu Bekir	150 şunun bunun ianesiyle geçindiği kaydı düşülmüştür.
13	Narinoğlu Mehmed (Ziraat)	426
14	Küçük Mahmudoğlu Abdullah (Hizmetkâr)	200
15	Nacaklı Osman oğlu Hüseyin	160

kanaatindeyiz; çünkü tespit ettiğimiz 10.124 kuruş vergi-yi mahsusa bedeli tek tek hanelerin taranmasıyla elde edilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

		Bu kimse hakkında 1260 senesinde ölmesinin ardından kalan bir oğlunun Yörük kabilesinden Ezedin nam mahalde annesi ile ikamet ettiği kaydı düşülmüştür.
16	Hacı Efendi'nin oğlu Mehmed (Ziraat)	392
17	Çerkez oğlu Çolak Hasan (Ziraat)	364
18	Şarklı oğlu Molla Halil (Ziraat)	648
19	Hacı Kasım oğlu Şid (Hizmerkâr)	150
20	Develi oğlu Mehmed	1260 senesinde vefatından sonra üç yetim çocuğu kaldığı onlarında şunun bunun yardımı ile geçinmekte olduğu kaydedilmiştir.
21	Ala Bayram oğlu Veli (Çoban)	300
22	Cam Ali oğlu Ali	1258'de köyden firar edip Ezedin köyünde ikamet eylediğine dair kayıt düşülmüştür.
23	Kör Ömer oğlu Kel Veli	Hizmetkârlığa dahi kudreti olmadığından şunun bunun yardımı ile geçindiği kaydı düşülmüştür.
24	Boyacı oğlu Ali (Hizmetkâr)	300
25	Köse oğlu Veli (Ziraat)	412
26	Karamanoğlu Hasan (Ziraat)	416
27	Karamanoğlu Yusuf (Ziraat)	688
28	Kel Veli oğlu Osman (Çoban)	150
29	Portakaloğlu Ahmed	160 yaşlı ve âmâ olması nedeniyle şunun bunun yardımı ile geçindiği şeklinde bir kayıt düşülmüştür.
30	Portakaloğlu Ali (Ziraat)	300
31	Adem oğlu İbrahim (Ziraat)	453
32	Yaziroğlu Halil (Ziraat)	550
33	Küçük Mehmed oğlu Mehmed (Ziraat)	800
34	Sarınoğlu Hasan (Ziraat)	800
35	Sarınoğlu Mehmed (Hizmetkâr)	250
36	Sarınoğlu Abidin	168 âmâ ve ticaretten hâli olduğu konusunda kayıt düşülmüştür.
37	Kız Mustafa oğlu Yakub (Ziraat)	902
38	Kız Mustafa oğlu Yusuf (Ziraat)	558
39	Kız Mustafa oğlu Hacı İbrahim (Ziraat)	778
40	Gürhallı (Gürballı) oğlu Ahmed (Ziraat)	508
41	Çubuk Hasan oğlu Hasan (Ziraat)	636
42	Çerkez oğlu Yusuf (Ziraat)	606
43	Şamlı oğlu İbrahim	128 Şunun bunun sadakasıyla geçinmekte olduğu kaydı düşülmüştür.
44	İsa oğlu Hüseyin (Ziraat)	860

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

45	Yumurtacı oğlu Mehmed	250
46	Davud oğlu Mehmed (Ziraat)	502
47	Şamlı oğlu Mehmed (Ziraat)	613
48	Derviş oğlu Mehmed (Ziraat)	707
49	Şahin oğlu Mehmed (Ziraat)	1040
50	Şarklı oğlu Mehmed	100 yaşlı ve âmâ olduğu ve ticaretten de hâli olduğu kaydı düşülmüştür.
51	Kandaroğlu Veli	154 Yaşlı ve hastalıklı olduğu için şunun bunun yardımı ile geçinmekte olduğu kaydı düşülmüştür.
52	Baltalı (Baltacı) oğlu Zevcesi	1259'da vefat ettiğinde çocuğu ve anası olamayıp hiçbir emlak vesairesi de olmadığı kaydı düşülmüştür.
53	Receb oğlu Deli Mehmed (Ziraat)	408
54	Toykar oğlu Yetim Yusuf	-
55	Musa Efendi damadı Ali Efendi (Köy imamı)	250
56	Abbas Koca	1258'de vefat ettiğinde ne çocuğu ne de herhangi bir malı olduğu konusunda kayıt düşülmüştür.
57	Memik oğlu Süleyman	1257'de vefat ettiğinde kimsesi olamadığı konusunda kayıt düşülmüştür.
58	Topal Cafer	1256 yılında vefat edip herhangi bir yakını ve emlakı olmadığı kaydı düşülmüştür.
59	Süvari Mehmed	Yaşlı ve âmâ olduğu ve şunun bunun yardımı ile geçindiği kaydı düşülmüştür.
60	Türkmen Yusuf (Çoban)	1256'da Balıışeyh'de çoban olarak kayıtlı olmasına karşın kendi köyü olan Eldelek köyüne gittiği kaydı düşülmüştür.
61	Deli Abdullah (Hizmetkâr)	50 1256 senesinde hizmetkârlığa dahi kudreti olmadığı ve şunun bunun yardımı ile geçindiği kaydı düşülmüştür.
62	Abdullah Şih	80 Köyün itibarlı kimselerinden birisi olup 158 senesinde vefat ettiği kaydı düşülmüştür.
63	Molla Hızır	1257'de Yusuf Bey Obası nam mahalle nakli konusunda kayıt düşülmüştür.
64	Develi oğlu Yusuf	30 1256 senesinde vergi tahsis edilmesine karşın 1258 senesinde Keskin Kazasına tabi Tatlıcak köyüne nakli olduğuna dair kayıt düşülmüştür.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

3.Ahılı Karyesi

3.1.Nüfus

Ahılı Karyesinin nüfusu ile ilgili en eski bilgi 1584 tarihine ait bilgidir. Anılan tarihte Ahilü cemaatinin 15 nefer ile Dinek nahiyesine yerleştiği bilinmektedir (Metin, 2007: 143). 1845 yılına ait 671 numaralı temettuat defterinde ise Ahılı karyesinin 118 haneye sahip olduğu anlaşılmaktadır.*hane x 5+mücerred* (Barkan,1953: 12)⁹ formülü dikkate alınacak olursa anılan tarihte köyün toplam nüfusunun yaklaşık olarak 590 nefer olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 1: Ahılı Karyesinde 1584-1845 Yıllarındaki Tahmini Nüfus

Yıllar	Tahmini nüfus
1584	15 nefer
1845	590 nefer

3.2.Şahıs Adları ve Kullanılan Lakaplar

Ahılı köyüne ait 671 numaralı temettuat defterinde hane reislerinin isimleri babalarının adları ve lakaplarıyla birlikte yazılmıştır. Bu nedenle köyde yaygın olarak kullanılan baba ve oğul isimlerini tespit etmek mümkün olmuştur.

Tablo 2:Ahılı Karyesinde Kullanılan Şahıs İsimleri

İsim	Sayı	%
Mehmed	18	10.5
Osman	17	9.9
Ömer	14	8.1
Ali	12	7.01
Mustafa	11	6.4
Hüseyin	10	5.8
Hızır	9	5.2
Halil	7	4.09
Hasan	6	3.05
Veli	6	3.05
Süleyman	6	3.05
İbrahim	5	2.9
Alaeddin	4	2.3
İsmail	4	2.3
Hacı	4	2.3
İsa	3	1.7
Kılıç	3	1.7
Hamza	3	1.7
Bekir	3	1.7
Yusuf	2	1.16
Ebu Bekir	2	1.16
Selim	2	1.16
Tekin	2	1.16
Şekib	2	1.16
Haşir	2	1.16
Şaban	2	1.16
İbiş	2	1.16

⁹ Bu hesaplama Ö.LütfiBarkan'ın genel nüfusu bulmak için en çok kullanılan yöntem olan "hâne x 5" formülünden yola çıkılarak yapılmıştır.

Arslan	1	0.58
Bekdaş	1	0.58
Satılmış	1	0.58
Hatip	1	0.58
Yılmaz	1	0.58
Kenan	1	0.58
Yakub	1	0.58
Feyzullah	1	0.58
Derviş	1	0.58
Musa	1	0.58
Abdurrahman	1	0.58
Toplam	171	100

Tablo 2’de yer alan verilerden anlaşıldığı üzere Ahılı karyesindeki vergi nüfusunun tamamı erkektir.

İsimler incelendiğinde Balıışeyh karyesinde olduğu gibi Peygamber ve onun ehl-i beyti başta olmak üzere daha çok Arapça kökenli isimlerin olduğu görülmektedir. Birinci sırada Mehmed ismi gelmektedir. Mehmed ismi toplam isimlerin % 10.5’ini teşkil etmektedir. İkinci sırayı % 9.9 ile Osman ismi almaktadır. Ömer ismi ise % 8.1 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Asıl olarak Muhammed olan Mehmed isminin sıkça kullanılması, Anadolu insanının Peygamber’e olan sevgi ve saygısının bir tezâhürü şeklinde değerlendirilebilir. Tabloda zikredilen isimler arasında Arslan, Yılmaz, Kenan ve Bekdaş isimleri o dönemde yörede kullanılan ender isimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.3. Ahılı Karyesinde Kullanılan Lakaplar

Ahılı karyesinde hane reislerinin toplumda tanınmasını sağlayan aile ve sülale adlarının bazıları dinî özellik taşımaktadır. Bey, molla, hacı gibi unvanların yanında Tablo-3’te yer alan deli, kör, kel, köse, küçük, kara gibi sıfatlarla birlikte kullanılan lakaplar ise muhtemelen ailelerin geçmişten beri kullana geldikleri lakaplar olarak görülmektedir.

Tablo 3: Ahılı Karyesinde Kullanılan Lakaplar

Molla İsa oğlu Osman	Hatip oğlu Osman	Köstekli oğlu Mehmed
Ömer oğlu Molla Ömer	Kâküllü (Kekilli)oğlu Ömer)	Solak oğlu Mustafa
Hacı Fakı oğlu Osman	Deli Hasan oğlu Hüseyin	Kahveci oğlu hacı Ali
Köse Hasan oğlu Mehmed	Küçük Mehmed oğlu Mehmed	Çalab oğlu Mehmed
Semerci oğlu Mustafa	Kara Hüseyin oğlu Mehmed	İmam oğlu Süleyman
Çil oğlu Ahmed	Kaymakçı oğlu Hüseyin	Kel Veli oğlu Veli
Sağır oğlu Ahmed	Dilsiz oğlu Osman	Deve Kıran oğlu İbrahim
Kör Mehmed oğlu Osman	Kizir oğlu Ali	Köse oğlu Hüseyin
Eğerci oğlu Mehmed	Ceber oğlu Mustafa	Köle oğlu Mehmed
Köstekli oğlu Hasan	Kara Ömer oğlu Osman	Esir oğlu Veli

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

3.4. Ahılı Karyesinde Mesleki Yapılanma

Tablo 4. Ahılı Karyesinde Mesleki Yapılanma

Meslek Adı	Meslek Sahibi Sayısı	%
Ziraat	79	68.1
Muhtar	1	0.86
İmam	1	0.86
Hatip	1	0.86
Irgat	15	12.9
Çulhacılık	7	6.03
Köy bekçisi	1	0.86
Demirci Esnafından	1	0.86
Asker	1	0.86
Çoban	5	4.31
Mesleği belirtilmeyen	4	3.44
Toplam	116	100

Tablo-4'ten anlaşılacağı üzere Ahılı karyesinde yaşayan insanların 79'u ziraat erbabı (%68.1), 15' irgat (%12.9), 7'si çulhacılık (%6.03), 5'i çoban (%4.31), olarak geçimlerini sürdürmektedir. Karyenin 107 numaralı hanesinde kayıtlı olan Kızıl Ali oğlu Ali'nin 150 kuruş bedelle köy bekçisi (kizir) olarak görev yaptığı belirtilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671: 38). Köyün 80 numaralı hanesinde kayıtlı olan Kel Veli oğlu Veli'nin demirci esnafından olduğu ve senede demircilikten 400 kuruş elde ettiği kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671: 28). Karyenin 115 numaralı hanesinde kayıtlı olan Kösteklioğlu Hasan hakkında "*asker-i nizamiyeden bâberât-ı âlişân 15 kuruş maaşla tekâüd olmuş olduğu, merkûmun bir ev ve bir hayvanatından gayri bir şeyi olmayubtekaüd maaşından bir senede 180 kuruş elde etmektedir.*" Kaydı düşülmüştür (BOA, ML VRD.TMT,671: 40). Karyenin 20 numaralı hanesinde kayıtlı bulunan Hacı Fakı oğlu Ömer hakkında "*bilâ sanat*" kaydı düşülmüştür. Anılan kimsenin köyün gelir düzeyi bakımından en düşüklerinden birisi olduğu yıllık temettuat miktarından anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,671: 8). Karyenin 56 numaralı hanesinde kayıtlı bulunan Köstekli oğlu Mehmed hakkında da "*bilâ sanat*" kaydı düşülmüş olup bu kimsenin de temettuat oranı bakımından köyün fakirlerinden birisi olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,671: 8). Mesleği belirtilmeyen bu iki kimseden başka köyün 6 numaralı hanesinde ikamet eden Arslan oğlu Sabi Ali'nin yetim olduğu geçimini temin edecek hiçbir mal varlığının olmadığı ve validesiyle birlikte şunun bunun yardımı ile geçindikleri belgede kayıt olarak düşülmüştür (BOA, ML VRD.TMT,671: 4). Köyün 93 numaralı hanesinde kayıtlı olan Küçük Hasan oğlu Mehmedin divane (Deli) olduğu ve üzerine kayıtlı hiçbir emlak ve arazisinin olmadığı şunun bunun yardımı ile geçinmekte olduğu kayıtlarda yer almaktadır (BOA, ML VRD.TMT,671: 34).

3.5. Hayvancılık ve Hayvan Dağılımı

Belgelerden anlaşıldığına göre 1845-1846 yıllarında tıpkı Balıseyh karyesinde olduğu gibi Ahılı karyesinde yaşayan haneler de geçimlerini tarım ve hayvancılıktan sağlamakta idiler. Genel olarak süt ve süt ürünleri ihtiyaçlarını karşılamak için inek ve koyun, binek hayvanı ihtiyaçlarını karşılamak için merkep, çift sürmede faydalanabilmek için öküz kullandıkları anlaşılmaktadır. Ahılı'da toplam 997 olan hayvan varlığının büyük çoğunluğunu küçükbaş hayvanlar oluşturmaktadır. %66.8'i küçükbaş (666 adet), %26.5'i büyükbaş (265 adet), %6.6'sı yük ve binek hayvanı (66 adet) olarak sıralanmaktadır. Büyükbaş hayvan çeşidinde, karasığır öküzü, sağman karasığır ineği, sağman camusineği ön planda yer alırken küçükbaş hayvan çeşidinde ise, koyun,

keçi ve kuzu tercih edilmektedir. Binek ve yük hayvanı olarak ise merkep başta olmak üzere, kısrak beslenmektedir.

Tablo 5: Ahılı Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Hayvan Çeşitleri

Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Toplam Hane Başına Düşen Baş
Küçükbaş	666	172	3.8
Büyükbaş	265	173	1.5
Yük-Binek Hayvanı	66	2	33
Toplam Sayı	997	347	

Tablo 6: Ahılı Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Küçükbaş Hayvan Çeşitleri

Küçükbaş hayvan çeşidi	Sayı	Hane	Ortalama
Sağmal Keçi	221	66	3.3
Sağmal Ganem	150	26	5.7
Oğlak	156	53	2.9
Kuzu	126	23	5.4
Yoz Ganem	11	3	3.6
Yoz Keçi	2	1	2
Toplam	666		

Ahılı'da yetiştirilen küçükbaş hayvanlar içinde koyun ve keçi türlerini ön planda yer almaktadır. 666 adet küçükbaş hayvanın 221'i sağmal keçi toplam 66 hanenin elinde bulunmaktadır. Sağmal ganem (koyun) 150 adet olup toplam 26 hanenin elinde bulunmaktadır. Koyun ve keçiye sahip olan hanelerin genel durumlarına bakıldığı zaman yıllık temettuat oranlarının yüksek olduğu görülmektedir. Mesela köyün 7 numaralı hanesinde kayıtlı olan Çiloğlu Ahmet, (BOA, ML VRD.TMT,671: 4) 9 numaralı hanede kayıtlı Kılıçoğlu İbiş, (BOA, ML VRD.TMT,671: 5) Sağıroğlu Ahmet (BOA, ML VRD.TMT,671: 7) gibi kimselerin küçükbaş hayvancılığın yanında büyükbaş hayvancılıkla da uğraştıkları tespit edilmiştir.

Tablo 7: Ahılı Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Büyükbaş Hayvan Çeşitleri

Büyükbaş Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Karasığır öküzü	98	46	2.1
Sağmal inek	54	40	1.35
Sağmalcamus ineği	16	7	2.2
Buzağı	25	21	0.7
Düve	12	12	1
Erkek camus	30	18	1.6
Malak	4	4	1
Kısır karasığır ineği	20	19	1.05
Tosun	3	3	1
Erkek dana	3	3	1
Toplam	265		

1844-1845 yılları arasında Ahılı karyesinde özellikle karasığır öküzü ahalinin tarım yaparken kullandığı vazgeçilmez iş gücü kaynaklarından biri durumundadır. Köyde toplam 118 haneden 46 hanede karasığır öküzüne tesadüf edilmektedir. Karasığır öküzüne sahip olan hanelerin ekilebilir arazi oranı bakımından diğerlerine nazaran daha fazla olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. Köyün 5 numaralı hanesinde kayıtlı olan Semerci oğlu Mustafa'nın ekilebilir arazi olarak 40 dönüm araziye sahip olduğu, buğday, arpa ve pamuk yetiştirdiği, bu tarımsal faaliyeti daha rahat yapabilmek için de iki adet karasığır öküzüne sahip olduğu kaydedilmiştir (BOA, ML

VRD.TMT,671: 4). Köyün 25 numaralı hanesinde kayıtlı olan Şekib oğlu Mehmet'in 45 dönüm ekilebilir arazisinde buğday, arpa ve ayrıca belirtilen 4 dönüm pamuk tarımının yapıldığı ve bu tarım faaliyetinin yürütülmesinde etkin rol oynayan 2 adet karasığır öküzünün bulunduğu kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671: 10). Karasığır öküz sahibi olmayan hanelerin ya ziraat yapacakları toprakları yok ya da o dönemde önde gelen mesleklerden çulhacılık mesleği ile iştiğal ettikleri anlaşılmaktadır. Köyün 10 numaralı hanesinde kayıtlı olan Hamza oğlu Süleyman'ın çulha esnafından olduğu, ekilebilir arazisinin olmadığı sadece 1.5 dönüm bağ, bir kısır ineği ve bir merkebinin olduğu kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671:5). Köyde 54 baş sağmal inek ve 16 baş sağmal camusineği toplam 47 hanenin elinde bulunmaktadır. Köyün süt ve süt ürünleri ihtiyacının sağlanmasında bu ailelerin önemli rol oynadığı düşünülebilir. Bu hayvanlara sahip olan kimselerin gelir düzeyi dikkate alındığında genel ortalamanın üzerinde oldukları dikkat çekmektedir.

Yük ve Binek Hayvanlarına gelince; Ahılı'da 1845 yılında toplam 66 adet yük ve binek hayvanı bulunmaktadır. Bunlardan 65 tanesi merkep, 1 tanesi ise kısır kısarak, olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8: Ahılı Karyesinde Hane Reislerinin Sahip oldukları Yük ve Binek Hayvanı Çeşitleri

Hayvan çeşidi	Sayı	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Merkep	65	65	1
Kısır kısarak	1	1	1
Toplam	66	66	

Yük ve binek hayvanına sahip olan hanelerin geneli ziraatle iştiğal eden haneler olarak kaydedilmiştir. Özellikle buğday, arpa ve pamuk üretiminin yapıldığı köyde tarladaki ürünü ambara taşımak için merkep, en önemli yük hayvanı olarak görülmektedir. Ziraat erbabından olan köyün 23 numaralı hanesinde kayıtlı olan Sağır Yılmaz oğlu Hacı, (BOA, ML VRD.TMT,671:10) 26 numaralı hanede kayıtlı Hızıroğlu Derviş Mehmed, (BOA, ML VRD.TMT,671:11) 77 numaralı hanede kayıtlı Ömer oğlu Hacı Yusuf, (BOA, ML VRD.TMT,671:27) ve 85 numaralı hanede kayıtlı Deve kıran oğlu İbrahim (BOA, ML VRD.TMT,671:30) yük ve binek hayvanı olarak merkebi tercih eden hanelere örnek olarak verilebilir.

3.6. Arazi Dağılımı ve Toprak Kullanımı

Ahılı'da 1844-1845 yılları arasında hane reislerinin % 86,5'i (78 hane) ekilebilir tarlada buğday ve arpa tarımı ile iştiğal etmektedir. % 9,8'i (67 hane) penbe (pamuk), % 3,6'sı da bağcılıkla uğraşmaktadır. Daha çok ehl-i ziraat olan kimselerin buğday, arpa, pamuk ve bağcılık üretimini gerçekleştirdiği köyde çobanlık, ırgadlık ve köy bekçiliği yapan kimselerin birkaç küçükbaş hayvanı ve bir binek hayvanı haricinde birkaç dönüm bağa sahip oldukları kayıtlardan anlaşılmaktadır. Köyün 116 numaralı hanesinde kayıtlı olan Kara Ömer oğlu Osman'ın bir dönüm bağından başka bir mal varlığı yoktur (BOA, ML VRD.TMT,671: 41). Köyün 114 numaralı hanesinde kayıtlı olan ve ırgatlıkla geçimini temin eden Alaeddin oğlu Hüseyin'in yarım dönüm bağı ve bir adet merkebi bulunmaktadır (BOA, ML VRD.TMT,671:40). Köyün 118 numaralı hanesinde kayıtlı, çobanlıkla geçimini temin eden Esir oğlu Ali'nin birkaç büyükbaş ve küçükbaş hayvanı haricinde başka bir mal varlığı yoktur (BOA, ML VRD.TMT,671:42).

Tablo 9: Ahılı Kayesinde Ekili ve Dikili Tarım Alanlarının Dağılımı

Ekilebilir Arazi Türü	Miktar (Dönüm)	Hane	Ortalama	%
Tarla (buğday- arpa)	2938	78	37.6	86.5
Penbe (Pamuk)	334	67	4.9	9.8
Bağ	123	92	1.3	3.6
Toplam	3395			

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/ 13 Fall 2015

3.7. Gelirler

3.7.1. Tarım Gelirleri (Hasılatı)

1844-1845 yılları arasında Ahılı köyüne ait buğday ve arpa ekili tarım alanları 2938 dönüm olup 35,430 kuruş gelir elde edilmiştir. Penbe (pamuk) ekilen arazi ise 334 dönüm olup toplamda 5,095 kuruş gelir elde edilmiştir. 123 dönüm bağdan ise 15,320 kuruş gelir sağlanmıştır.

Tablo 10:Ahılı Karyesinde Ekili-Dikili Tarım Alanlarının Hasılatı

Ekilebilir Türü	Arazi	Miktar (Kuruş)	Miktar (Dönüm)	Ortalama
Tarla (buğday-arpa)		35,430	2938	12,05
Penbe (Pamuk)		5,095	334	15,2
Bağ		15,320	123	124,5
Toplam		55,845	3,395	16,4

Temettuat defterlerinde köylüden alınan hububat öşür verilerinden üretilen hububatların ne kadar olduğu tespit edilebilir. Öşür bölgelere göre değişmekle birlikte ortalama her ürün üzerinden %10 oranında alınmaktadır. Bu nedenle Tablo 9’da vergiye esas olan toplam kilenin 10 katı alınarak toplam hububat üretimi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 11:Ahılı Karyesinde Üretilen Toplam Hububat Miktarı

Ekilebilir Arazi Türü	Kile ¹⁰	Kile x 10	Kg
Hınta (Buğday)	210	2100	53,877
Şair (Arpa)	142	1420	31,595
Penbe(Pamuk)	117(kıyye)	1170 (kıyye)	30,017

3.7.2. Hayvancılık Hasılatı

Ahılı’da tarımdan sonra ikinci sırada yer alan hayvancılık gelirleri 604,5 kuruştur. Hayvancılık hasılatı büyükbaş, küçükbaş ve yük-binek olarak üç grupta incelenebilir.

Tablo 12’deki veriler incelendiğinde görüleceği üzere, hayvancılık hasılatında ilk sırayı küçükbaş hayvanlar almaktadır. Bu hayvanlardan fiyatlandırılan sağmal koyun, sağmal keçi, yoz ganem (koyun) ve yoz keçinin toplam fiyatı 1289 kuruştur. İkinci sırada büyükbaş hayvanlar yer almaktadır. Bu hayvanlardan sağmal inek ve sağmal camus ineğinin toplam fiyatı 1130 kuruş olarak belirlenmiştir. Üçüncü olarak yük-binek hayvanları gelmektedir. Bu hayvanlardan ise merkele ve kısrağ fiyatlandırılmış olup toplam 535 kuruş kaydedilmiştir.

Tablo 12:Ahılı Karyesinde hayvancılık hasılatı dağılımı

Hayvan çeşidi	Hasılat miktarı kuruş	Hayvan Sahibi Hane	Ortalama
Yük-Binek Hayvanı	535	66	8,1
Büyükbaş	1130	47	24,04
Küçükbaş	1289	96	13,4
Toplam Sayı	2954		

3.7.3. Meslek Hasılatı

Meslek gelirleri toplamda 7576 kuruş olarak tespit edilmiştir. Bu toplama meslek olarak kaydedilen imam, hatip, çulhacı, demirci, ırgatlık, çobanlık, köy bekçisi gibi meslekler dâhildir. Köyün büyük çoğunluğu “erbâb-ı ziraat” olarak kaydedilmiştir. Meslek hasılatına “erbâb-ı ziraat” grubu dâhil edilmemiştir. Köyün 107 numarasında kayıtlı olan ve kızır (köy bekçisi) olarak görev yapan Kızıl Ali oğlu Ali’nin bir yıllık kazancının 150 kuruş olduğu kaydedilmiştir (BOA, ML

¹⁰ Bu çalışmada hesaplamalar yapılırken buğday ve penbe (pamuk) için 1 kile=25, 656 kg.; arpa için ise 1 kile=22,25kg. olarak alınmıştır.

VRD.TMT,671:38). 80 numaralı hanede kayıtlı demirci esnafından Kel veli oğlu Veli'nin demircilik mesleğinden elde ettiği yıllık geliri 400 kuruş olarak belirtilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671:28). Köyün 1 numaralı hanesinde kayıtlı olan ve imamet vazifesiyle vazifelenen Osman Bey'in oğlu Ömer Efendi'nin imamlıktan elde ettiği yıllık gelir 200 kuruş olarak kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671:2) 29 numaralı hanede kayıtlı ve çulha esnafından olan Çatak oğlu Halil'in çulhacılıktan elde ettiği yıllık gelirin 340 kuruş olduğu kayıtlarda yer almaktadır (BOA, ML VRD.TMT,671:12).

3.7.4.Vergi-yi Mahsusa

1844-1845 yılları arasında Ahılı'da tespit ettiğimize göre toplam vergi-yi mahsusa bedeli 15.175 kuruştur.¹¹ Vergi-yi mahsusa olarak en düşük vergi 31.5 kuruş, en yüksek vergi ise 233 kuruştur. Köyün 11 numaralı hanesinde kayıtlı olan Hamza oğlu Yusuf'un verdiği vergi-yi mahsusa bedeli 31.5 kuruş olarak kaydedilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671:6). Köyün 15 numaralı hanesinde kayıtlı olan Sağır oğlu Ahmet'in yıllık ödediği vergiyi mahsusa bedeli ise 233 kuruş olarak belirtilmiştir (BOA, ML VRD.TMT,671:7).

Tablo 13: Ahılı Karyesinde hane reislerinin verdiği toplam öşür ve aded-i ağnam vergisi

Ekili tarım öşürü ve aded-i ağnam vergisi	Miktar (Kuruş)	Hane	Ortalama	%
Hınta (buğday)	2468	80	30,8	47,9
Şair (arpa)	1117	80	13,9	21,6
Penbe (pamuk)	544	78	6,9	10,5
Bağ	839	86	9,7	16,2
Aded-i ağnam	180	26	6,9	3,4
Toplam	5,148			100

Toplu olarak verdiğimiz vergi türlerinden ekili tarım üzerinden alınan öşür vergisi ile alâkalı olarak hınta (buğday) % 47,9 ile ilk sırada gelmektedir. Onu %21,6 ile şair (arpa),% 16,2 ile bağ,% ve % 10,5 ile penbe (pamuk) izlemektedir. Ağnam vergisi ise % 3,4 olarak tespit edilmiştir. Bu verilerden anlaşıldığına göre Ahılı köyünde tıpkı Balışeyh'te olduğu gibi en düşük vergi çeşidi ağnam olurken en yüksek vergi çeşidi ise hınta (buğday) olarak görülmektedir.

Tablo 14. Ahılı Karyesinde ikâmet eden kimselerin hane sırasına göre toplam temettuatları

	Kişi Adı	Temettuat Toplamı Kuruş
1	Osman Bey'in oğlu Ömer Efendi (İmam)	233
2	Alaeddin oğlu İsmail (Muhtar)	493
3	Halil oğlu Ebu Bekir Kethüda	610
4	Köse Hasan oğlu Mehmed	803
5	Semerci oğlu Mustafa	715
6	Arslan oğlu Sabi Ali	90 yetim olduğu vurgulanmış annesi ile birlikte şunun bunun yardımı ile geçindiği kaydedilmiştir.
7	Çil oğlu Ahmed	959
8	Molla İsa oğlu Osman	649
9	Kılıç oğlu İbiş	777
10	Hamza oğlu Süleyman	390
11	Hamza oğlu Yusuf	405

¹¹ 671 numaralı temettuat defterinin sonunda toplam vergi-yi mahsusa bedeli 15.573,5 kuruş olarak belirtilmiştir. Tespit ettiğimiz 15.175 kuruşluk meblağ hanelerin vergi-yi mahsusa bedelleri tek tek taranarak elde edilmiştir.

12	Hamza oğlu Halil	436
13	Haşır oğlu Hasan	200 Bu kimsenin menkul ve gayri menkulünün olmadığı ırgatlıkla geçimini sağladığı beyan edilmiştir.
14	Haşır oğlu Veli	500
15	Sağır oğlu Ahmed	900
16	Hızır oğlu Kır Ömer	455
17	Kır Mehmed oğlu Osman	645
18	Kır mehmed oğlu Ahmed	280
19	Hacı Fakı oğlu Osman	570
20	Hacı Fakı oğlu Ömer	365
21	Hızır oğlu Satılmış	685
22	Hatip oğlu Osman	510
23	Sağır Yılmaz oğlu Hacı	627
24	Şekib oğlu Mustafa	495
25	Şekib oğlu Mehmed	694
26	Hızır oğlu Derviş Mehmed	510
27	Kâküllü oğlu Ömer	476
28	Deli Hasan oğlu Hüseyin	738
29	Çatak oğlu Halil	430
30	Selim oğlu Osman	300
31	Kenan oğlu Ahmed	785
32	Kılıç oğlu Ali	360
33	Çöte oğlu Bekir	1000
34	Küçük Mehmed oğlu Mehmed	732
35	Kılıçoğlu Osman	960
36	Konurlu oğlu Mustafa	570
37	Kara Hüseyin oğlu Mehmed	857
38	Usta İbrahim oğlu	555
39	Şaban oğlu Yakub	690
40	Şaban oğlu Süleyman	456
41	Tekin oğlu Ali	515
42	Tekin oğlu İbrahim	781
43	Dartagan ?oğlu Süleyman	759
44	Alaeddin oğlu Feyzullah	66 Hatip
45	Alaeddin oğlu Alaeddin	219
46	Kaymakçı oğlu Hüseyin	670
47	Dilsiz oğlu Osman	400
48	İsa oğlu Hasan	636
49	Derviş oğlu İsmail	662
50	Kızır oğlu Ali	645
51	Kızır oğlu İbiş	635
52	Ömer oğlu Molla Ömer	957
53	Ömer oğlu Süleyman	954
54	Boyacı oğlu Ahmed	525
55	Emir Osman oğlu Veli	926
56	Köstekli oğlu Mehmed	190
57	Bekdaş oğlu İsa	670
58	Hasan oğlu Mehmed	390
59	Solak oğlu Mustafa	766

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

60	Aşır oğlu Mustafa	440
61	Kahveci oğlu Hacı Ali	375
62	Hızır oğlu Hacı Ali	726
63	Hızır oğlu Ömer	735
64	Hızır oğlu Hüseyin	710
65	Selim oğlu Veli	720
66	Porgayıb oğlu Ömer	436
67	Hüseyin oğlu Abdurrahman	690
68	Kara Ömer oğlu Molla Ali	200
69	Sakar oğlu Hasan	500
70	Dartagan oğlu Mehmed	575
71	Esir oğlu Hüseyin	206
72	Esir oğlu İbrahim	430
73	Alaeddin oğlu Mehmed	893
74	Çalab oğlu Mehmed	544
75	İmam oğlu Süleyman	385
76	Kizir oğlu Musa	540
77	Ömer oğlu Hacı Yusuf	906
78	Mehmed oğlu Ömer	581
79	Sarar oğlu Ali	710
80	Kel Veli oğlu Veli	529
81	Kel Veli oğlu Osman	542
82	Mustalak oğlu Hacı Hüseyin	400
83	Köstekli oğlu Ömer	318
84	Nasuh oğlu Ali	300
85	Deve Kıran oğlu İbrahim	744
86	Köse oğlu Hüseyin	829
87	Eğerci oğlu Mehmed	206
88	Kara oğlu İsmail	701
89	Hızır oğlu Ömer	687
90	Hızır oğlu Mustafa	627
91	Hızır oğlu İbrahim	849
92	Porgayıb oğlu Mustafa	933,3
93	Küçük Hasan oğlu Mehmed	Divane
94	Ceber oğlu Mustafa	794
95	Sefer oğlu Ali	729
96	Halil oğlu Osman	958
97	Ahmed oğlu Ali	525
98	Sefer oğlu Bekir	Herhangi bir arazisi olmadığı kaydedilmiştir.
99	Sefer oğlu Osman	669
100	Halil oğlu Mustafa	810
101	Çavuş oğlu Halil	560
102	Kara Bazar oğlu Mustafa	156
103	Köle oğlu Mehmed	603
104	Kizir oğlu Osman	315
105	Köle oğlu Süleyman	656
106	Deve Kıran oğlu Ali	760
107	Kızıl Ali oğlu Ali	231
108	Osman Beyin oğlu Ali	229
109	Osman Beyin oğlu Osman	461
110	Osman Beyin oğlu Mustafa	468

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

111	Halil oğlu Hüseyin	468
112	Selim oğlu Hüseyin	300
113	Usta İbrahim oğlu Hüseyin	500
114	Alaeddin oğlu Hüseyin	350
115	Köstekli oğlu Hasan	300
116	Kara Ömer oğlu Osman	300
117	Esir oğlu Veli	226
118	Esir oğlu Ali	246

4. Sonuç

Balıseyh ve Ahılı köyleri ile ilgili en eski bilgileri XVI. Yüzyılın sonlarına doğru bulmak mümkündür. 1578-1579 tarihlerinde Balıseyh nd. İlhan karyesinin 732 kişilik bir nüfusa sahip olduğu kayıtlardan anlaşılmaktadır. 1844-1845 tarihleri arasında ise anılan karyenin 64 haneye tekâbül eden 320 neferlik nüfus yapısı söz konusudur.

Ahılı Karyesinin nüfusu ile ilgili en eski bilgi 1584 tarihine aittir. Anılan tarihte Ahılı cemaatinin 15 nefer ile Dinek nahiyesine yerleştiği bilinmektedir. 1844-1845 tarihleri arasında ise Ahılı karyesinin 118 haneye karşılık 590 neferlik bir nüfusa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

2007 yılı adrese dayalı nüfus tespitine göre ise her iki yerleşim biriminin belediye olması da göz önünde tutulacak olursa Balıseyh merkez nüfusunun 2480, Ahılı merkez nüfusunun ise 1581 olduğu anlaşılmaktadır.

Balıseyh ve Ahılı karyelerinin iktisadi ve sosyal yapısı incelendiğinde her iki yerleşim biriminin de geçim kaynağının tarım ve hayvancılığa dayalı olduğu görülmektedir. Ziraî üretimin en önemli kısmını ekili tarım alanları oluşturmaktadır. Ekili tarım alanları bakımından Balıseyh'te başta buğday olmak üzere earpa, üretilmektedir. Ahılı'da ise Balıseyh'ten farklı olarak buğday ve arpanın yanında penbe (pamuk) üretilmektedir. Balıseyh karyesinde toplam 600 dönüm ekilebilir araziden 13,560 kuruş gelir elde edilirken Ahılı'da 35.430 dönüm ekilebilir araziden toplam 40,525 kuruş gelir elde edilmiştir. Hayvancılıkta ise her iki karyede de küçükbaş, büyükbaş ile yük ve binek hayvanlarının gündelik ihtiyaçlar ölçüsünde beslendiği görülmektedir. Balıseyh'te 740 adet küçükbaş hayvanın % 36,5'i(269) koyun, % 19,7 (146)'sı ise keçi türüne aittir. Ahılı'da ise 997 olan hayvan varlığının büyük çoğunluğunu küçükbaş hayvanlar oluşturmaktadır.%66.8'i küçükbaş (666 adet), %26.5'i büyükbaş (265 adet), %6.6'sı yük ve binek hayvanı (66 adet) olarak sıralanmaktadır.

1844-1845 yılları arasında bu iki karyeye atfedilen öşür ve aded-i ağnam vergilerine gelince; Balıseyh karyesinde toplam 1843,5 kuruş olan öşür ve aded-i ağnam vergisi Ahılı karyesinde 5,148 olarak tespit edilmiştir.

Miktarı liva ölçeğinde belirlenen ve livaya bağlı kazalar arasında paylaştırılan vergi-yi mahsusa bedeli olarak Balıseyh karyesinden 10,124 kuruş tahsis edilirken Ahılı karyesinden ise 15,175 kuruş tahsil edilmiştir.

Sonuç olarak her iki karyenin 1844-1845 yılları arasında iktisadi vesosyal yapısı dikkate alındığında 118 haneli Ahılı karyesinin 64 haneli Balıseyh karyesine oranla daha iyi bir konumda olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmamızda, bugün Kırıkkale ilimizin iki şirin beldesi olan Balıseyh ve Ahılı'nın anılan tarihte, sosyo-ekonomik durumları ortaya konulmak suretiyle ileride yapılacak çalışmalara bir nebze de olsa katkı sunmak hedeflenmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

KAYNAKÇA**Belgeler**

BOA, ML VRD.TMT,671.

BOA, ML VRD.TMT,755.

Makale ve Kitaplar

- Barkan, Ö. L., (1953). *Tarihi demografi araştırmaları ve Osmanlı tarihi (Cilt: X)*. İstanbul: Türkiyat Mecmuası.
- Bozkurt, N. (2011). T1844-1845 Tarihli Temettuat Defterine Göre Kütahya Sancağı Dazkırı Kazası Evciler Köyünün Sosyal ve Ekonomik Yapısı, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (19): 135-156.
- Devellioğlu, F. (1996), "*Temettü'-Temettüat*", *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lügat(13. Baskı.)* Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları,
- Gül, A. (2009). Temettuat Defterlerine Göre Pasinler'in (Hasankale) Sosyal ve Ekonomik Yapısı. *Karadeniz Araştırmaları*, 6 (23): 77-98.
- Güran, T. (2000), "19. Yüzyıl Temettüat Tahrirleri", H. İnalçık, & Ş. Pamuk (Dü) içinde: Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik, *Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü*, 73-94.
- Kankal, A. (1998). Kırıkkale Tarihine Dair Araştırmalar I: İskân, *OTAM*, Sayı: 9: 225-239
- Kankal, A. (2009). *XVI. Yüzyılda Çankırı*, Çankırı: Çankırı Belediyesi Kültür Yayınları, Çankırı.
- Kütükoğlu Mübahat (1995). "Osmanlı Sosyal ve İktisadî Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", *Bellekten*, Cilt LIX, S.225. s. 395-412.
- Metin, R. (2007). XVI.Yüzyılda Orta Anadolu'da Nüfus ve Yerleşme (Bozok, Kırşehir, Niğde, Nevşehir ve Keskin Örneği), *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi* Ankara.
- Metin, R. (2013). "1844-1845 Tarihli Temettüat Defterine Göre Ankara Eyaleti Konur Kazası (nefs-i konur)'un Sosyal ve Ekonomik Yapısı". *E-Journal of New World Sciences Academy (NWSA)*, 8:43.
- Özer, İ. (2000). Temettuat Defterlerinde Somuncu Babanın Nesebi (1844), *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4-5: 593-609.
- Özlük, I. P. (2011). Edirneli Nazmî'nin Türkî-i Basit Divanı'nda Giyim Unsurları, *KÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (2).
- Öztürk, S (2000). Temettuat Tahrirleri. *Akademik Araştırmalar Dergisi Osmanlı Özel Sayısı*, 4-5: 537-591.
- Öztürk, S. (1996). Tanzimat döneminde bir Anadolu Şehri *Bilecik*. Kitabevi Yayınları, İstanbul.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Metin, R., (2015). "1260-61 / 1844-45 Temettuat Kayıtları Işığında Balışeyh ve Ahılı Köylerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü / Social And Economic View Of Balışeyh And Ahili Village In The Light Of 1260-61 / 1844-45 Temettuat Registrations", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/13 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8837>, p. 191-214.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/13 Fall 2015

Copyright of Electronic Turkish Studies is the property of Electronic Turkish Studies and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.